

işSİZLİK SİGORTASI

DİSK
BİRLEŞİK METAL İŞÇİLERİ SENDİKASI

BİRLEŞİK METAL-İŞ YAYINLARI

Tünel Yolu Cad. No.2 81110 Bostancı-İSTANBUL
Tel: (0216) 380 8590 Faks: (0216) 373 6502

Teknik Hazırlık: Birleşik Metal-İş
Baskı: Birleşik Metal-İş
No: 1 / 2002

İŞSİZLİK SİGORTASI

Türkiye'nin de onaylamış olduğu Uluslararası Çalışma Örgütü'nün, sosyal güvenliğin asgari normlarına dair 102 sayılı sözleşmesi, çalışanlara 9 temel risk karşısında sosyal güvence sağlanmasını içermektedir. Bunlar arasında yer alan risklerden biri de işsizliktir.

01.06.2000 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiş olan 4447 sayılı yasanın İşsizlik Sigortasına ilişkin hükümleri, 2002 yılının Mart ayından başlayarak uygulanacaktır.

İşsizlik Sigortası Nedir?

İşsizlik sigortası; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına karşın; kendi istek ve kusuru dışında işini kaybedenlerin, uğradıkları gelir kayıplarını belli bir süre ve ölçüde karşılayan zorunlu bir sigorta koludur.

İşsizlik Sigortasının Uygulama Alanına Kimler Girer?

- 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 2 nci maddesine göre bir hizmet akdine dayanarak bir veya birkaç işveren tarafından çalıştırılan sigortalılar,
- 506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesi kapsamına girip de memur ve sözleşmeli statüde olmayanlar,
- Müttekabiliyet esasına dayalı olarak yapılan anlaşmalara göre Türkiye'de sigortalı olarak çalışan yabancılar,

- 4081 sayılı Çiftçi Mallarının Korunması Hakkındaki Kanun'a göre çalıştırılan koruma bekçileri,
- Ücretli ve sürekli olarak ev hizmetlerinde çalışanlar, Kamu sektörüne ait tarım ve orman işlerinde ücretle çalışanlar,
- Özel sektöre ait tarım ve orman işlerinde ücretle ve sürekli olarak çalışanlar,
- Tarım sanatlarına ait işlerde çalışanlar,
- Tarım işyerlerinde yapılan ve tarım işlerinden sayılmayan işlerde çalışanlar,
- Tarım işyeri sayılmayan işyerlerinin park, bahçe, fidanlık vb. işlerinde çalışanlar,

Kimler İşsizlik Sigortası Kapsamı Dışındadır?

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun, 3 üncü maddesinde belirtilen sigortalı sayılmayanlar,

- Tarım işlerinde çalışanlar (Kamu sektörüne ait tarım ve orman işlerinde ücretle, özel sektöre ait tarım ve orman işlerinde ücretle ve sürekli olarak, tarım sanatlarına ait işlerde, tarım işyerlerinde yapılan ve tarım işlerinden sayılmayan işlerde, tarım işyeri sayılmayan işyerlerinin park, bahçe, fidanlık vb. işlerinde çalışanlar hariç)
- İşverenin ücretsiz çalışan eşi,
- Aynı konutta birlikte yaşayan ve üçüncü dereceye kadar (üçüncü derece dahil) olan hısımlar arasında ve aralarında dışarıdan başka kimse katılmayarak konut içinde yapılan işlerde çalışanlar,

- Ev hizmetlerinde çalışanlar (ücretle ve sürekli olarak çalışanlar hariç)
- Askerlik hizmetlerini yapmakta olanlar,
- Ülkelerinde sigortalı olan yabancılar,
- Meslek okullarında pratik eğitim yapan öğrenciler,
- Cezaevlerindeki atölyelerde çalışan mahkumlar,
- Rehabilitasyon tedbirlerine katılan hastalar,
- Herhangi bir işverene bağlı olmaksızın kendi nam ve hesabına çalışanlar,
- Köy sınırları içerisinde kendi ihtiyaçları için yapılan inşaat işlerinde çalışanlar,
- Herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşundan yaşlılık aylığı alıp da sosyal güvenlik destek primi ödeyerek ya da ödemeksizin çalışanlar,
- 506 sayılı Kanununun 85 inci maddesine göre isteğe bağlı sigortalılar,
- 506 sayılı Kanununun 86 ncı maddesine göre topluluk sigortasına tabi sigortalılar,
- 506 sayılı Kanununun Geçici 20 nci maddesi kapsamında olmakla birlikte memur statüsünde çalışanlar,
- 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanununun 2 nci maddesinde belirtilen isteğe bağlı sigortalılar,
- 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre sözleşmeli personel statüsünde çalışanlar,
- 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununa göre sözleşmeli personel statüsünde çalışanlar,

- 3269 sayılı Uzman Erbaş Kanununa göre sözleşmeli personel statüsünde çalışanlar,
- 3466 sayılı Uzman Jandarma Kanunu'na göre sözleşmeli personel statüsünde çalışanlar,
- 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu'na göre sözleşmeli personel statüsünde çalışanlar,
- 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'na göre sözleşmeli personel statüsünde çalışanlar,
- 2914 sayılı Yüksek Öğretim Personel Kanunu'na göre sözleşmeli personel statüsünde çalışanlar,
- 233 ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameler ile 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye tabi kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilat kanunlarındaki hükümlere göre sözleşmeli personel statüsünde çalışanlar,
- 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre geçici personel statüsünde çalıştırılanlar,
- 5590 sayılı "Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Deniz Ticaret Odaları, Ticaret Borsaları, Türkiye Ticaret Sanayi Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Kanunu kapsamında çalışan sözleşmeli ve geçici personel ile hizmetliler.

HANGİ DURUMLARDA İŞSİZLİK ÖDENEĞİNDEN YARARLANILIR

İşsizlik sigortası uygulamasından, 31.01.2002 tarihinden itibaren hizmet akitleri, aşağıda belirtilen nedenlerden birisi ile sona eren işçiler yararlanırlar:

- Hizmet akitleri, ihbar önellerine uygun olarak işveren tarafından fesh edilenler (İŞ.Y md:13),
- Hizmet akitleri, sağlık sebepleri, işverenin kanunda belirtilen ahlak ve iyiniyet kurallarına uymayan davranışları ve işçinin çalıştığı işyerinde bir haftadan fazla süre ile işin durmasını gerektirecek zorlayıcı sebepler nedeniyle kendileri tarafından fesh edilen sigortalı işçiler (İŞ.Ymd: 16/I-II-III),
- Sağlık sebepleri veya işyerinde işçiyi bir haftadan fazla süre ile çalışmaktan alıkoyan zorlayıcı bir sebebin ortaya çıkması halinde işveren tarafından hizmet akdi fesh edilenler (İŞ.Y md: 17/I-III),
- Belirli süreli hizmet akdi ile çalışmakta olup sürenin bitiminde işsiz kalanlar,
- İşyerinin el değiştirmesi veya başkasına geçmesi, kapanması veya kapatılması, işin veya işyerinin niteliğinin değişmesi nedeniyle işten çıkarılmış olanlar,
- Özelleştirme nedeniyle hizmet akdi sona erenler

Ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan haller nedeniyle hizmet akitleri fesh edilenler işsizlik ödeneğinden yararlanamayacaklardır. Bu haller, iş yasasının 17/II madde bendinde düzenlenmiştir.

İşsizlik ödeneğine hak kazanabilmek için başvuru sırasında hizmet akdinin; grev, lokavt veya ilgili kanunlardan doğan olağanüstü hal, seferberlik hali, doğal afetler, kısa süreli askerlik, sivil savunma hizmetleri gibi nedenlerle askıya alınmamış olması ve sigortalı işsizlerin herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşundan yaşlılık aylığı almaması gereklidir.

PRİM ÖDEME VE İŞSİZLİK ÖDENEĞİNE HAK KAZANMA SÜRELERİ

Hizmet akdinin sona ermesinden önceki son 120 gün içinde prim ödeyerek sürekli çalışmış olanlardan, son üç yıl içinde:

- 600 gün işsizlik sigortası primi ödemiş olanlara 180 gün,
 - 900 gün işsizlik sigortası primi ödemiş olanlara 240 gün,
 - 1080 gün işsizlik sigortası primi ödemiş olanlara 300 gün,
- süre ile işsizlik ödeneği verilir.

Hizmet akdinin sona erdiği tarihten önceki son 120 gün içinde, hizmet akdi devam etmekle birlikte,

- hastalık,
- ücretsiz izin,
- disiplin cezası,
- gözaltına alınma,
- hükümlülükle sonuçlanmayan tutukluluk hali,
- kısmi istihdam,
- grev ve lokavt,
- genel hayatı etkileyen olaylar,
- ekonomik kriz,
- doğal afetler

nedeniyle işyerinde faaliyetin durması veya işe ara verilmesi halinde; 120 günün hesabında prim yatırılmayan bu süreler

kesinti sayılmaz. Prim yatırılmayan bu süreler için SSK kayıtları esas alınır, ayrıca belge istenmez.

Bunların dışında başka bir nedenle, son 120 gün içerisinde prim ödemede eksiklik varsa, işsizlik sigortasından yararlanılamaz.

Örnek: Hizmet akdinin sona erdiği tarihten önceki son 3 yıl içinde 900 gün sigortalı olarak çalışıp, son 120 gün içinde 15 günlük hastalık raporu alan işçinin, son 120 günün hesabında prim ödenmeyen 15 günlük sürede dikkate alınarak 120 günlük çalışmanın sürekli olduğu kabul edilir.

İŞSİZLİK SİGORTASI PRİMLERİ

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 77 ve 78'inci maddelerinde belirtilen prime esas aylık brüt kazançlar üzerinden, sigortalı % 2, devlet % 2, işveren % 3 oranında prim ödemekteydi. Ancak 2002 yılı Mali Yılı Bütçe Kanunu ile bu oranlar düşürülmüş olup, 2002 yılı için aylık brüt kazançlar üzerinden sigortalı % 1, devlet % 1, işveren % 2 oranında prim ödeyecektir.

İşçinin sigortalılık durumunun herhangi bir nedenle sona ermesi durumunda o ana kadar işçiden ve işverenden kesilmiş bulunan işsizlik sigortası primleri ile devlet katkı payı iade edilmez.

İŞTEN AYRILMA BİLDİRGESİNİN DÜZENLENMESİ

İşverenler, hizmet akdi sona eren işçi için, akdin sona erdiği tarihten itibaren 15 gün içinde 3 nüsha olarak işten ayrılma bildirgesi düzenler ve yine bu süre içerisinde bir

nüshasını işyerinin bağlı bulunduğu yerdeki İŞKUR'a ulaştırır, bir nüshasını işçiye verir, bir nüshasını da işyerinde saklar.

İşveren tarafından kurum birimine ulaştırılan işten ayrılma bildirgesi (İAB) ile işçi tarafından kurum birimine getirilen işten ayrılma bildirgesi arasında fark olması durumunda, işveren tarafından kurum birimine ulaştırılan İAB'ye itibar edilir.

Sigortalı işsiz, İAB ile kuruma başvurduğu halde işveren tarafından kurum birimine ulaştırılması gereken İAB, kuruma ulaşmamış ise, işverene yükümlülüğü hatırlatılır. İş aktinin sona erdiği tarihten itibaren 15 gün içinde postaya verilmemiş olan İAB'ler nedeniyle idari para cezası işlemleri başlatılır. Buna karşın işverenin kuruma göndermesi gereken İAB'ye ulaşılamıyor ise işsizlik ödeneği işlemleri başlatılmaz.

600 gün işsizlik sigortası primi ödeme süresi, prim ödemelerinin başladığı 01.06.2000 tarihinden itibaren 30.01.2002 tarihinde tamamlanmış olduğundan, 31.01.2002 tarihinden itibaren hizmet akdi sona eren işçiler hakkında işten ayrılma bildirgesi düzenlenir.

İşverenin işten ayrılma bildirgesi düzenlememesi halinde sigortalı işsizin hak kaybına uğramaması için, talep dilekçesi ile müracaatı kabul edilerek iş arayan kaydı yapılır. Ancak, talep dilekçesi İAB (işten ayrılma bildirgesi) yerine geçmez. İşverenin İAB düzenlememe nedeni araştırılarak gerektiği hallerde yasal işlemler başlatılır.

TÜRKİYE İŞ KURUMUNA BAŞVURU

İşsizlik ödeneğine hak kazananların bu ödenekten yararlanabilmeleri için **işverenden alacakları "işten**

ayrılma bildirgesi” ve kimlik belgeleri ile birlikte hizmet akdinin sona erdiği tarihten itibaren 30 gün içinde İŞKUR’a şahsen başvurmaları gerekir. Ancak, sigortalı işsiz mücbir sebeplerle geç başvurması halinde, bu süre aşılabilir. Sigortalı işsiz kuruma, mücbir sebeplerini belgelendirmek zorundadır. Mücbir sebepler, önceden tahmin edilemeyen ve herhangi bir kimse tarafından alınacak önlemlere karşın önüne geçilmesine olanak bulunmayan, beklenmedik harici ve kendi iradesi dışında meydana gelen olaylardır. Sigortalı işsiz:

- Eş, çocuk, anne, baba veya kardeşlerinden birinin vefatı (olayın olduğu tarihten itibaren 5 işgünü geçmemek kaydıyla) ya da, resmi kurum veya kuruluşlardan alınacak doktor raporu ile kanıtlanmak kaydıyla kendisinin veya burada sayılanlardan birinin hastalık hali,
- Yangın, yer sarsıntısı, sel baskını gibi doğal afetler,
- Herhangi bir nedenle ulaşımın imkansız hale gelmesi,
- Kanuni bir görevin yerine getirilmesi,
- Muvazzaf askerlik hizmetinin yerine getirilmesi,
- Gözaltına alınma hali,
- Hükümlülükle sonuçlanmayan tutukluluk hali,
- Savaş, sıkıyönetim, olağanüstü hal gibi durumlar,
- Salgın hastalık nedeniyle karantina,

gibi mücbir sebeplerle geç başvurması (makul süre içerisinde) halinde hak kaybına uğramaz. Makul sürenin tespiti, mücbir sebebin özelliğine göre il müdürlükleri tarafından belirlenir.

Mücbir neden olmaksızın 30 gün içinde başvurulmaması halinde başvuruda gecikilen süre, işsizlik ödeneği almaya hak

kazanılan toplam süreden düşölerek kalan süre kadar işsizlik ödeneği verilir.

Örnek: Sigortalı işsiz mücbir neden olmaksızın hizmet akdinin sona ermesinden 45 gün sonra kuruma başvurusu halinde, sigortalı işsize ödenecek toplam işsizlik ödeneği süresinden, $45-30=15$ günlük süre düşölerek kalan süre kadar ödeme yapılır.

BAŞVURUNUN SONUÇLANDIRILMASI

İŞKUR başvurusu, işten ayrılma bildirgesi, talep dilekçesi ve SSK kayıtlarından ve gerekirse işverenin bilgisine de başvurarak inceler. İşsizlik ödeneğini hak edene ödeme kararını, hak etmeyene nedeni ile birlikte red kararını, başvurusu izleyen ayın sonuna kadar bildirir.

İŞSİZLERE VERİLECEK HİZMETLER

Sigortalı işsize kurum tarafından verilecek olan hizmetler şunlardır;

- İşsizlik ödeneği
- İşe yerleştirme
- Meslek geliştirme, değiştirme ve edindirme eğitimi
- Hastalık ve analık sigortası primlerinin ödenmesi

İŞSİZLİK ÖDENEĞİNİN MİKTARI

Günlük işsizlik ödeneği, sigortalının son dört aylık prime esas kazançlarına göre hesaplanan günlük ortalama net kazancının %50'sidir. İşsizlik ödeneği miktarı aylık asgari

Ücretin net tutarını geçemez. İşsizlik deneğinden salt damga vergisi kesilir. Nafaka borçları dışında haciz edilemez. İşsizlik deneğinin hesaplanmasında bir ay 30 gün olarak kabul edildiğinden 30 günden, hizmet akdinin sona erdiği tarih çıkartılarak kist denek hesaplanır.

rnek 1: Hizmet akdi 20 şubat 2002 tarihinde sona eren ve aynı gün kuruma başvuran sigortalı işsizin işsizlik deneği izleyen ayın sonu olan 31 Martta ödenir. deme 10+30 günlük yapılır.

rnek2: Aylık işsizlik deneği, günlük ortalama net kazancın 30 ile çarpımından binde 6 oranında damga vergisi dşlerek hesaplanır. Çalıştığı son dört ay süresince, aylık olarak asgari ücret düzeyinde ücret alan bir sigortalı işsizin, aylık prime esas kazancı 222.000.750 TL'dir. Bu kazanç dikkate alındığında sigortalı işsizin, günlük ortalama net kazancı 5.452.118 TL, günlük işsizlik deneği ise bu miktarın % 50'si olan 2. 726.059 TL'dir. Buna göre, sigortalı işsizin aylık işsizlik deneği miktarı damga vergisi düşüldüğünde 81.291.078 TL'dir. Bu miktar aynı zamanda en düşük işsizlik deneği miktarıdır.

rnek 3: Son dört aylık prime esas kazancın aylık ortalaması 600.000.000 TL olan sigortalı işsizin günlük ortalama net kazancı 14.480.000 TL, günlük işsizlik deneği ise bu miktarın % 50'si olan 7.240.000 TL'dir. Buna göre, alınacak işsizlik deneği miktarı $7.240.000 * 30 = 217.200.000$ TL'dir. Ancak işsizlik deneği miktarı asgari ücretin netini geçemeyeceği için (01.02.2002 tarihi itibarıyla) net asgari ücret olan, 163.563.537 TL kadar olacaktır. Bu ücretten damga vergisi kesildiğinde alınacak işsizlik deneği 162.582.156 TL

olup bu miktar aynı zamanda en yüksek işsizlik ödeneği miktarıdır.

Kurum tarafından ödeme kararının tebliğinden sonra kuruma gelen sigortalı işsize, kimlik ve sağlık belgesi düzenlenerek teslim edilir.

İşsizlik ödeneği, hizmet akdinin fesh edildiği tarihi izleyen günden itibaren hesaplanır. Aylık olarak her ayın sonunda İŞKUR tarafından sigortalı işsiz adına açılacak banka hesabına yatırılır.

İŞSİZLİK ÖDENEĞİ ALANLARIN İŞE GİRMESİ

İşsizlik ödeneği almakta iken, işe giren sigortalının bu durumu Kuruma bildirmesi halinde işsizlik ödeneği işe yerleştirildiği tarih itibarıyla durdurulur. Ancak, yeni işini, işsizlik ödeneğine hak kazanamayacak şekilde kaybeden sigortalı, daha önce hak ettiği işsizlik ödeneği süresini dolduruncaya kadar işsizlik ödeneğinden yararlanmaya devam eder.

Eğer sigortalı işsiz, 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun öngördüğü şartları yerine getirmek suretiyle yeniden işsiz kalırsa, sadece bu yeni hak sahipliğinden doğan süre kadar işsizlik ödeneğine hak kazanır. Bu durumda, yeni işsizlik ödeneği hak kazanma süresinin hesaplanmasında dikkate alınacak son üç yıl, bir önceki işsizlik ödeneğine hak kazanma tarihinden geriye gidemez.

Örnek 1: 240 gün süreyle işsizlik ödeneği almaya hak kazanan sigortalı işsiz, 120 gün işsizlik ödeneği aldıktan sonra, işe girer ve 600 günden az prim ödemek suretiyle yeniden işsiz kalırsa, sigortalı işsizin alacağı işsizlik ödeneği süresi $240 - 120 = 120$ gündür. Sigortalı işsiz yeni işinde 600 gün prim

ödeyerek işsiz kalırsa sadece yeni hak sahipliğinden doğan 180 gün işsizlik ödeneğine hak kazanır.

Örnek 2: 31/05/2003 tarihinde 300 gün işsizlik ödeneğine hak kazanan bir sigortalı işsiz, işsizlik ödeneğinin 151 inci gününde işe başlayıp, 120 gün çalıştıktan sonra tekrar işsiz kalırsa, kalan 150 günlük işsizlik ödeneği ödenir. Bu sigortalı işsiz daha sonra yeniden işe başlayarak 540 gün çalışıp, 31/01/2006 tarihinde, tekrar işsiz kalır ise, hizmet akdinin sona erdiği tarihten itibaren, işsizlik ödeneği hak etme süresinin hesaplanmasındaki son üç yıllık süre, bir önceki işsizlik ödeneği başlangıç süresi olan 31/05/2003 tarihinden geriye gitmez. Bu durumda sigortalı işsiz 540 gün + 120 gün=660 gün karşılığı 180 gün işsizlik ödeneğine hak kazanır.

İŞSİZLİK ÖDENEĞİNİN KESİLME /DURDURULMA HALLERİ

- İşsizlik ödeneği aldığı sürede gelir getirici bir işte çalıştığı (Kurum tarafından görevlendirilen iki personel tarafından tutulan tutanak ile) veya herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşundan yaşlılık aylığı aldığı ancak Kuruma bilgi vermediği tespit edilenlerin, işsizlik ödeneği kesilir ve tekrar başlatılmaz.
- Kurum tarafından teklif edilen mesleğine uygun ve son çalıştığı işin ücret ve çalışma koşullarına yakın ve ikamet edilen yerin belediye mücavir alanı sınırları içinde bir işi haklı bir nedene dayanmaksızın reddedenlerin (Büyükşehir belediyesi olan yerlerde, belediye mücavir alanı olarak büyük şehir belediye mücavir alanı da dahildir.) işsizlik ödeneği kesilir ve tekrar başlatılmaz. Ancak, sigortalı işsizin durumuna uygun olmayan bir işi kabul etmesi halinde işe

yerleştirme yapılır ve işsizlik ödeneği kesilir. İş reddetmesi halinde ise işsizlik ödeneği kesilmez.

Sigortalı işsiz, varsa ek mesleğinde de bir işe yerleştirilebilir.

Sigortalı işsiz, İAB'de belirtilen son aldığı aylık net ücretten daha düşük bir ücretle işe yerleştirilebilir. Ancak, sigortalı işsize teklif edilen ücret, son aldığı net ücretten az ise bu işin reddedilmesi halinde, sigortalı işsiz hak kaybına uğratılmaz.

Sigortalı işsizin, bir işe yerleştirilmesi ya da bir işi haklı bir neden olmaksızın reddetmesi halinde işsizlik ödeneği kesilir.

İŞİN REDDEDİLMESİNDE HAKLI NEDENLER

- İşveren tarafından sigortalı işsizin, mesleğine uygun son çalıştığı işin ücret ve çalışma koşullarına yakın olmayan bir işte çalıştırılmak istenmesi,
- İşveren tarafından sigortalı işsizin eğitim durumuna, yaşına, cinsiyetine, fizik ve sağlık durumuna uygun olmayan bir işte çalıştırılmak istenmesi,
- Sigortalı işsizin işveren tarafından işverenin önerdiği hizmet akdinin çalışma koşulları itibarıyla iş yasalarında belirlenmiş olan hükümlere aykırı koşullar (asgari ücretten daha az bir ücret verilmesi, günlük ve/veya haftalık çalışma süresinin aşılması, fazla çalışma yer almasına rağmen ücretin öngörülmemiş olması, yıllık ücretli izin verilmemesi ya da yasanın belirlediğinden daha az verilmesi gibi) içermesi,

- Sigortalı işsizlik ikametleri ile önerilen işyeri arasındaki ulaşım şartlarının uygun olmaması, mutlak ve ekonomik ulaşım araçlarının bulunmaması (bu hususa ilişkin ulaşım şartları ve özelliklerine göre Kurum birimince karar verilir),
- Sigortalı işsizlik, işin yapılacağı işyerinde daha önce çalışmış, 1475 sayılı İş Kanununun 16/II maddesinde belirtildiği gibi kabul edilebilir haklı sebeple ayrılmış olması nedeniyle o işyerine gitmek istememesi (Kişinin o işyerinde çalıştığı SSK kayıtlarından veya işyerinden alınan yazı ile belgelenmesi),

ile mücbir sebepler gibi haklı nedenlerle önerilen işin kabul edilmemesi halinde işsizlik ödeneği kesilmez.

KURUM TARAFINDAN YAPILAN ÇAĞRILAR

Haklı bir nedene dayanmaksızın Kurum tarafından yapılan çağrılar zamanında cevaplamayan, istenilen bilgi ve belgeleri öngörülen süre içinde vermeyenlerin işsizlik ödeneği kesilir.

Ödeneğin kesilme gerekçesinin ortadan kalkması halinde, işsizlik ödeneği ödenmesine yeniden başlanır. Bu suretle yapılacak ödemenin süresi başlangıçta belirlenmiş olan toplam hak sahipliği süresinin sonunu geçemez. Ancak:

- Sigortalı işsiz tarafından doğru adres verilmiş olmasına rağmen davet mektubunun zamanında sigortalı işsize ulaşmaması,
- Kurum birimi tarafından istenilen belgeleri göndermiş olmasına rağmen sigortalı işsizlik kusuru olmaksızın

belgelerin Kurum birimine ulaşmaması, (sigortalı işsizin bu işlemi belgelendirmesi gerekmektedir.),

ile mücbir sebeplerle çağrılara cevap veremeyenlerin ve bu haklı nedenleri belgeleyenlerin işsizlik ödeneği kesilmez.

Örnek: 180 gün süre ile işsizlik ödeneğine hak kazanan sigortalı işsiz, 90 gün işsizlik ödeneği aldıktan sonra, istenilen bilgileri, haklı bir neden olmaksızın öngörülen sürenin bitiminden itibaren 25 gün geç vermesi durumunda, işsizlik ödeneği 25 gün süreyle kesilir. Bu durumda, sigortalı işsizin alacağı işsizlik ödeneği süresi $180-90-25=65$ gündür.

HASTALIK VE ANALIK SİGORTASI PRİMLERİ

İşsizlerin ödenek aldıkları süre içinde hastalık ve analık sigortası primleri kurum tarafından, Sosyal Sigortalar Kurumuna yatırılır. Böylece sigortalı işsizler ve geçindirmekle yükümlü oldukları aile bireyleri hastalanmaları halinde sağlık hizmetlerinden yararlanır.

Hastalık ve analık sigortası primleri, prime esas alt kazanç sınırı üzerinden hesaplanacak ve işsizlik ödeneği ödendiği sürece ilk altı ay için 2/3 oranında, izleyen aylarda tam olarak SSK'ya aktarılır.

İŞSİZLİK ÖDENEĞİ ALIRKEN HASTALANANLAR

İşsizlik ödeneği alırken hastalık ve analık nedeniyle geçici iş göremezlik ödeneği almaya hak kazanan sigortalı işsize, bu döneme ilişkin işsizlik ödeneği verilmez, hastalık ve analık sigortası primleri ödenmez.

Örnek: 240 gün süre ile işsizlik ödeneğine hak kazanan sigortalı işsiz 150 gün işsizlik ödeneği aldıktan sonra, 30 gün süreyle geçici iş göremezlik ödeneği alması durumunda, işsizlik ödeneği bu süre için durdurulur, geçici iş göremezlik süresi sonunda alacağı işsizlik ödeneği $240-150= 90$ gün süre daha devam eder.

KURUM TARAFINDAN ÖNERİLEN EĞİTİME KATILMA

Kurum tarafından önerilen meslek geliştirme, edindirme ve yetiştirme eğitimini haklı bir neden göstermeden reddeden veya kabul etmesine karşın devam etmeyenlerin yada kendi kusuru nedeniyle eğitimle ilişkisi kesilenlerin işsizlik ödeneği kesilir. Ancak:

- Eğitim için önerilen mesleğin sigortalı işsizin eğitimi düzeyine, yaşına, cinsiyetine, fizik ve sağlık durumuna uygun olmaması,
- Sigortalı işsizin ikameti ile eğitim yeri arasındaki ulaşım şartlarının uygun olmaması (bu hususa ilin ulaşım şartları ve özelliklerine göre Kurum birimince karar verilir),

ile mücbir sebepler gibi haklı nedenlerle önerilen eğitimi kabul etmeyenlerin işsizlik ödeneği kesilmez.

Ödeneğin kesilme gerekçesinin ortadan kalkması halinde, işsizlik ödeneği ödenmesine yeniden başlanır. Bu suretle yapılacak ödemenin süresi başlangıçta belirlenmiş olan toplam hak sahipliği süresinin sonunu geçemez.

Örnek: 240 gün süre ile işsizlik ödeneğine hak kazanan sigortalı işsiz, 90 gün işsizlik ödeneği aldıktan sonra Kurumun

önerdiği meslek geliştirme, edindirme ve yetiştirme eğitimini haklı bir neden olmaksızın reddetmesi ve 60 gün sonraki bir meslek geliştirme, edindirme ve yetiştirme eğitimine katılması durumunda işsizlik ödeneği $240-90-60=90$ gün üzerinden hesaplanır ve sigortalı işsiz 90 gün daha işsizlik ödeneği almaya devam eder.

SAĞLIK HİZMETLERİNDEN YARARLANMA

İşsizlik ödeneği alan sigortalı işsiz ve bakmakla yükümlü olduğu kimseler, ücretsiz olarak sağlık hizmetlerinden yararlanabilmek için, Kurum tarafından sigortalı işsizede verilen belge ve sağlık karnesi ile SSK sağlık tesislerine başvurabilir.

İŞSİZLİK ÖDENEĞİ NAKLİ

İşsizlik ödeneği almakta iken ikametgahı değişen sigortalı işsizede kaydı, talep etmesi halinde, yeni ikametgahının bulunduğu yerdeki ilgili Kurum birimine nakledilir. Sigortalı işsizede verilecek bütün hizmetler bu birim tarafından yürütülür.

İDARİ İŞLEMLERE KARŞI İTİRAZLAR

İşsizlik sigortası uygulamasına ilişkin işlemlere karşı sigortalılar ve işverenler Kurumun ilgili birimine itirazda bulunabilir. İtirazların işlemin tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde yapılması ve 30 gün içinde sonuçlandırılması zorunludur. İtirazlar daha önce yapılmış bulunan işlemlerin

uygulanmasını geciktirmez. İtiraz yoluna başvurulmuş olması ilgililerin yargı yoluna başvurma hakkını ortadan kaldırmaz.

Sigortalı işsiz Kurum ve/veya işveren aleyhine açmış olduğu davaların işçi lehine sonuçlanması halinde mahkeme sonucuna göre mücbir bildirge girişi yapılır. İşsizlik ödeneği ve ödeme süreleri mahkeme kararına göre belirlenir.

HATALI VE YANLIŞ ÖDEMELER

Hatalı ve/veya yanlış bilgi ve belgelere dayanılarak yapılan fazla ödemeler, yasal faizi ile birlikte geri alınır.

Gerçeğe aykırı ve haksız ödeme yapılmasına sebebiyet verecek belge ibraz edenler hakkında Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulur.

İDARİ PARA CEZALARI VE İTİRAZLAR

İşten ayrılma bildirgesini süresi içerisinde Kuruma vermeyen işverenlere her bir fiil için ayrı ayrı olmak üzere aylık brüt asgari ücretin iki katı tutarında idari para cezası verilir.

İdari para cezaları tebliğ tarihinden itibaren 7 gün içinde Kuruma ödenir veya aynı süre içinde Kurumun ilgili birimine itiraz edilebilir. İtiraz takibi durdurur. Kurumca itirazı reddedilenler, kararın kendilerine tebliğ tarihinden itibaren 7 gün içinde yetkili sulh ceza mahkemesine itiraz edebilir. İtiraz üzerine verilen kararlar kesindir. Mahkemeye başvurulması cezanın takip ve tahsilini durdurmaz.

İdari para cezalarına karşı yapılacak itirazlar, illerde İl Müdürü, şubelerde Şube Müdürü, bürolarda Büro Şefi

başkanlığında oluşturulacak en az 3 kişiden oluşan komisyon tarafından değerlendirilir.

İŞSİZLİK SİGORTASI FONUNUN GELİRLERİ

- İşsizlik sigortası primleri ve bu primlerin değerlendirilmesinden elde edilen kazançlar,
- Fonun açık vermesi halinde devletçe sağlanacak katkılar,
- İşsizlik Sigortası Kanunu gereğince sigortalı ve işverenlerden alınacak ceza, gecikme zammı ve faizler,
- Diğer gelir ve kazançlar ile başlılardır.

İŞSİZLİK SİGORTASI FONUNUN GİDERLERİ

- İşsizlik ödenekleri,
- Hastalık ve analık sigortası primleri,
- Meslek geliştirme, edindirme ve yetiştirme eğitimi giderleri,
- Fon yönetim kurulunun onayı üzerine Türkiye İş Kurumu tarafından yapılan giderler, hizmet binası kiralaları, hizmet satın alınması, bilgisayar, bilgisayar yazılımı ve donanımı alınması ile Yönetim Kurulu üyelerinin ücret ve yolluk ödemeleridir.

İŞSİZLİK SİGORTASI FONUNUN YÖNETİMİ

İşsizlik Sigortası Fonu, fon yönetim kurulu kararları çerçevesinde Türkiye İş Kurumu tarafından işletilir ve yönetilir. Fon Yönetim Kurulu:

- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı ve Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanın önerisi üzerine müşterek kararname ile atanan birer temsilci,
- En fazla işçi ve işvereni temsil eden İşçi ve İşveren Konfederasyonları tarafından seçilen birer üyeden oluşur.